

Aleksandra Włosińska

Jurysdykcja krajowa w sprawach konsumenckich według Konwencji lugańskiej – zagadnienia podstawowe

I

W dniu 27 września 1968 r. w Brukseli sześć państw będących członkami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG): Belgia, RFN, Francja, Włochy, Luksemburg i Holandia podpisało konwencję o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych¹, nazwaną w skrócie Konwencją brukselską. Weszła ona w życie w dniu 1 lutego 1973 r. W umowie tej nie przewidziano możliwości przystępowania do niej państw trzecich, nie będących członkami EWG, obecnie Unii Europejskiej (UE). W związku z powyższym, objęcie państw trzecich rozwiązaniami w niej sformułowanymi było i jest możliwe tylko w drodze zawarcia równoległej umowy międzynarodowej. Dnia 16 września 1988 r. w szwajcarskim Lugano państwa członkowskie Wspólnot Europejskich (WE)

¹ O.J.E.C. 1972, nr L 299, s. 32. Należy dodać, że w dniu 22 grudnia 200 r. w Brukseli Rada Unii Europejskiej przyjęła Rozporządzenie nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, O.J.E.C. 2001, nr L 12, s. 1. Na mocy art. 68 pkt 1 wspomnianego rozporządzenia, zastępuje ono od dnia wejścia w życie, tj. od dnia 1 marca 2002 r., w stosunkach między państwami członkowskimi UE Konwencję brukselską. Rozporządzenie nie zostało przyjęte przez Danię, w związku z czym nie obowiązuje na terytorium tego państwa i w stosunkach między Danią a pozostałymi państwami członkowskimi UE pozostaje w mocy Konwencja brukselska.

i państwa członkowskie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) podpisały konwencję o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych² (znaną jako Konwencja lugańska lub Konwencja z Lugano), umowę międzynarodową równoległą w stosunku do Konwencji brukselskiej. Konwencja ta weszła w życie w dniu 1 stycznia 1992 r. i ma charakter otwarty w tym znaczeniu, że mogą do niej przystępować zaproszone państwa trzecie, nie będące członkami EFTA i WE (obecnie UE). W dniu 1 lutego 2000 r. do umowy tej przystąpiła jako zaproszone państwo trzecie – Polska³.

W Konwencji lugańskiej, podobnie jak w Konwencji brukselskiej, zamieszczono postanowienia dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych, wykonywania dokumentów urzędowych i ugód sądowych oraz postanowienia regulujące jurysdykcję krajową. Przedmiotem niniejszego artykułu są konwencyjne postanowienia regulujące jurysdykcję w sprawach konsumenckich, tj. postanowienia sformułowane w ramach rozdziału 4 tytułu II konwencji lugańskiej.

II

Jak się podkreśla, „[u]mowy ubezpieczenia i umowy z konsumentami należą do grupy umów, w których strona silniejsza gospodarczo – ubezpieczyciel i dostawca – może, wykorzystując swoją pozycję gospodarczą, narzucić stronie słabszej – ubezpieczającemu, konsumentowi – niekorzystne warunki”⁴. W celu zapewnienia ochrony podmiotom słabszym (konsumentom), w rozdziale 4 tytułu II konwencji lugańskiej (art. 13-15) przyjęto odrębne postanowienia dotyczące jurysdykcji w sprawach konsumenckich⁵. W regulacjach tych wprowadzono „szereg dalszych

² O.J.E.C. 1988, nr L 319, s. 9. Na temat celu oraz znaczenia Konwencji lugańskiej zob. zwłaszcza J. Ł o p u s k i, *Konwencja lugańska o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych*, Bydgoszcz 2001, s. 18-19; J. C i s z e w s k i, *Konwencja z Lugano. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 52-53.

³ Tekst Konwencji lugańskiej w języku polskim opublikowano Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132, 133.

⁴ C. S m o r s z c z e w s k i, *Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych i handlowych według konwencji brukselskiej i lugańskiej*, KPP 1997, z. 4, s. 641.

⁵ Analogicznie – w celu zapewnienia ochrony podmiotów słabszych w rozdziale 3 tytułu II Konwencji lugańskiej zamieszczono odrębne postanowienia jurysdykcyjne dla spraw ubezpieczeniowych.

podstaw jurysdykcji, a nadto ograniczono możliwość umownego określenia jurysdykcji⁶. Nastąpiło również ograniczenie „miejsc, w których (strona słabsza – przyp. A.W.) może być pozywana, oraz zwiększenie (ilości – przyp. A.W.) miejsc, w których (strona słabsza – przyp. A.W.) może pozywać”⁷.

Przystępując do rozważań nad poszczególnymi postanowieniami jurysdykcyjnymi w sprawach konsumenckich, należy na wstępie zauważyć, że w Konwencji lugańskiej nie sformułowano definicji umowy konsumenckiej ani sprawy konsumenckiej, sformułowano natomiast definicję konsumenta. Zgodnie z art. 13 ust. 1 konwencji, konsumentem jest osoba zawierająca jedną spośród umów wymienionych w tym postanowieniu, w celu, który nie może być uważany za jej działalność zawodową lub gospodarczą. Wspomniane umowy wymienione przez twórców Konwencji to: umowa sprzedaży na raty rzeczy ruchomych, umowa pożyczki spłacanej ratami, przeznaczona do finansowania kupna rzeczy określonego rodzaju, inna umowa kredytowa przeznaczona do finansowania kupna rzeczy określonego rodzaju i inna umowa, której przedmiotem jest świadczenie usługi lub dostawa rzeczy ruchomych, o ile zawarcie tej umowy w państwie miejsca zamieszkania konsumenta zostało poprzedzone wyraźną ofertą albo reklamą, a konsument podjął w tym państwie kroki (czynności prawne) konieczne do zawarcia umowy. Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (dalej Trybunał), w kontekście identycznych rozwiązań równoległej Konwencji brukselskiej wszystkie pojęcia występujące w art. 13 powinny być interpretowane autonomicznie, z uwzględnieniem całego systemu Konwencji oraz jej celów, tak aby została w pełni zapewniona skuteczność jej postanowień⁸. W tym miejscu należy dodać, że w odniesieniu do postanowień równoległej Konwencji brukselskiej państwa nią związane przekazały kompetencję do dokonywania wykładni wspomnianemu Trybunałowi. Organ ten nie posiada natomiast kompetencji w zakresie wykładni

⁶ A. Maćczyński, *Jednolite europejskie normy o jurysdykcji krajowej i skuteczności orzeczeń zagranicznych*, [w:] *Księga pamiątkowa. I Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej*, Poznań-Kluczbork 1993, s. 146.

⁷ A.E. Anton, *Civil Jurisdiction in Scotland*, Edinburgh 1984, par. 6.01.

⁸ Sprawa C-96/00, Rudolf Gabriel, orzeczenie z dnia 11.07.2002 r., [2002] E.C.R. s. I-6367, <http://europa.eu.int/eur-lex/>.

Konwencji lugańskiej. Mimo to orzecznictwo Trybunału dotyczące Konwencji brukselskiej ma istotne znaczenie także na gruncie regulacji Konwencji lugańskiej i powinno być uwzględniane w celu zapewnienia jednolitej wykładni identycznych rozwiązań przedmiotowych umów. Powyższe wynika w szczególności z art. 2 Protokołu nr 2 o jednolitej wykładni Konwencji z Lugano, załączonego do niej i stanowiącego, zgodnie z art. 65 konwencji, jej integralną część⁹. W przepisie tym wprowadzono tzw. system konsultacji i wymiany informacji między państwami związanymi Konwencją lugańską, obejmujący określone orzeczenia sądów krajowych, wydany na podstawie postanowień Konwencji lugańskiej, brukselskiej oraz orzeczenia Trybunału dotyczącego Konwencji brukselskiej. Orzeczenia Trybunału są publikowane w *European Court Reports. Reports of Cases before the Court of Justice of the European Communities* (Zbiory Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, w skrócie E.C.R.), a także jeśli chodzi o piśmiennictwo polskie w „Kwartalniku Prawa Prywatnego”.

Pojęcie konsumenta niejednokrotnie stanowiło przedmiot rozważań Trybunału. W kontekście sprawy „Hutton”¹⁰ Trybunał wyjaśnił, że jurysdykcja szczególna w sprawach konsumenckich została wprowadzona w celu ochrony konsumenta jako strony słabszej ekonomicznie i mniej doświadczonej w zakresie sporów prawnych niż druga strona umowy konsumenckiej, w związku z czym postanowienia dotyczące tej jurysdykcji nie powinny być stosowane wobec podmiotów, w przypadku których wspomniana ochrona nie jest uzasadniona¹¹. Konwencyjne rozwiązania jurysdykcyjne w sprawach konsumenckich odnoszą się do konsumenta rozumianego jako osoba prywatna, nie zajmująca się w przedmiotowym zakresie działalnością gospodarczą ani zawodową, która jest związana jedną z umów wymienionych w art. 13 konwencji oraz która jest stroną postępowania sądowego¹². Regulacje te chronią konsumenta

⁹ Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132.

¹⁰ Sprawa C-89/91, Shearson Lehman Hutton v. TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH, orzeczenie z dnia 19.01.1993 r., [1993] E.C.R. I-139.

¹¹ Sprawa C-89/91, *op. cit.*, s. I-187-I-188.

¹² Sprawa C-89/91, *op. cit.*, s. I-188.

wyłącznie w takim zakresie, w jakim on sam osobiście jest stroną w postępowaniu¹³. Strona, która występuje w sprawie w związku z wykonywaniem swej działalności gospodarczej lub zawodowej i która w konsekwencji nie jest konsumentem, nie może korzystać z konwencyjnych postanowień dotyczących jurysdykcji w sprawach konsumenckich¹⁴. Z kolei w sprawie „Benincas”¹⁵ Trybunał stwierdził, że postanowienie art. 13 konwencji ma zastosowanie tylko w stosunku do umów, które nie dotyczą aktualnie prowadzonej albo przyszłej działalności gospodarczej bądź zawodowej, co powoduje, iż powód, który zawarł umowę w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej lub zawodowej w przeszłości, nie może być traktowany jako konsument w rozumieniu art. 13 ust. 1 konwencji¹⁶.

Uregulowanie art. 13 konwencji lugańskiej umożliwia określenie zakresu przedmiotowego obowiązywania postanowień rozdziału 4 tytułu II konwencji. Stanowi ono *lex specialis* w stosunku do art. 5 pkt 1 konwencji, w którym uregulowano m.in. jurysdykcję szczególną w sprawach dotyczących umów (ogólnie)¹⁷. W tym kontekście istotne znaczenie ma kwestia rozróżnienia wskazanych w art. 13 ust. 1 rodzajów umów oraz innych umów, nieobjętych działaniem postanowień rozdziału 4, które także mogłyby być traktowane jako umowy konsumenckie. W sprawozdaniu Schlossera wyjaśniono, że rozdział 3 tytułu II, dotyczący umów ubezpieczeniowych, zawiera postanowienia szczególne w stosunku do rozdziału 4, które powinny w sprawach dotyczących ubezpieczenia korzystać z pierwszeństwa¹⁸. Umowa ubezpieczenia nie jest zatem umową

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Sprawa C-89/91, *op. cit.*, s. I-189-I-190. Przedmiotowa sprawa dotyczyła postępowania o zwrot długu z tytułu niewykonania umowy, wszczętego nie przez osobę prywatną, która była stroną umowy zawartej z pozwanym, lecz przez spółkę będącą cesjonariuszem praw wspomnianej osoby prywatnej.

¹⁵ Sprawa C-269/95, Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl, orzeczenie z dnia 3.07.1997 r., [1997] E.C.R. s. I-3767.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Tak Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich w sprawie C-96/00, *op. cit.*

¹⁸ Sprawozdanie P. Schlossera [*Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice by Professor Dr Peter Schlosser*], O.J.E.C 1979, nr C 59, 71, s. 118.

o świadczenie usług (umową konsumencką) w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 3 konwencji. Ponadto na mocy art. 13 ust. 3 konwencji lugańskiej rozwiązania objęte omawianym rozdziałem 4 nie mają zastosowania do umów przewozu. Wyłączenie to zostało sformułowane ze względu na fakt, że umowy przewozu są przedmiotem regulacji różnych umów międzynarodowych i objęcie ich postanowieniami rozdziału 4 doprowadziłoby do skomplikowania sytuacji prawnej w przedmiotowym zakresie¹⁹. W doktrynie zauważa się, że przepisy rozdziału 4 mogą jednak być stosowane w sytuacji, w której przewóz jest tylko jednym z elementów umowy o świadczenie usług turystycznych²⁰.

Poważne wątpliwości interpretacyjne mogą powstać na gruncie określenia zakresu poszczególnych rodzajów umów wymienionych w art. 13 ust. 1 konwencji. Dotyczy to m.in. rozgraniczenia takich pojęć, jak umowa sprzedaży na raty rzeczy ruchomych i umowa o świadczenie usług lub o dostawę rzeczy ruchomych. W sprawie „Bertrand”²¹ Trybunał stwierdził, że pojęcie umowy sprzedaży na raty rzeczy ruchomych, występujące w art. 13 konwencji, odnosi się do transakcji, w ramach której zapłata ceny następuje w drodze kilku płatności lub która jest związana z umową kredytową (o finansowanie)²². Na tle sprawy „Mietz”²³ z kolei Trybunał wyjaśnił, że powyższe pojęcie dotyczy wyłącznie takiej umowy, w kontekście której można stwierdzić, że sprzedawca przyznał kupującemu kredyt, tj. umowy, w ramach której sprzedawca przeniósł posiadanie przedmiotowych rzeczy na nabywcę jeszcze przed uiszczeniem przez niego pełnej ceny²⁴. Rozważane pojęcie nie odnosi się do sytuacji, w której cena musi zostać zapłacona w całości przed przeniesieniem posiadania rzeczy na kupującego²⁵. W związku z powyższym, zdaniem Trybunału,

¹⁹ Sprawozdanie Schlossera, *op. cit.*, s. 119. Na ten temat zob. J. Ł o p u s k i, *op. cit.*, s. 70.

²⁰ J. C i s z e w s k i, *op. cit.*, s. 112.

²¹ Sprawa 150/77, Société Bertrand v. Paul Ott KG, orzeczenie z dnia 21.06.1978 r., [1978] E.C.R. 1431.

²² Sprawa 150/77, *op. cit.*, s. 1446.

²³ Sprawa C-99/96, Hans-Hermann Mietz v. Intership Yachting Sneek BV, orzeczenie z dnia 27.04.1999 r., [1999] E.C.R. I-2277.

²⁴ Sprawa C-99/96, *op. cit.*, s. I-2311.

²⁵ *Ibidem*.

występujące w art. 13 ust. 1 pkt 1 pojęcie umowy sprzedaży na raty rzeczy ruchomych nie obejmuje swym zakresem umowy zawartej między dwiema stronami, dotyczącej wytwarzania przez jedną ze stron towaru odpowiadającego wzorcowi standardowemu, w odniesieniu do którego dokonano kilku zmian, w której to umowie jedna strona zobowiązała się do przeniesienia własności wspomnianego towaru na drugą stronę, natomiast druga strona zobowiązała się do zapłaty ceny towaru w kilku ratach oraz w której zamieszczono postanowienie, że ostatnia rata ma być uiszczona przed ostatecznym przeniesieniem posiadania towaru na drugą stronę umowy. Bez znaczenia w tym kontekście pozostaje fakt, że strony umowy określiły ją jako umowę sprzedaży. Przedstawiona wyżej umowa powinna być traktowana jako umowa o świadczenie usług lub o dostawę rzeczy ruchomych, w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 3 konwencji²⁶. Wreszcie w sprawie „Gabriel”²⁷ Trybunał orzekł, że postępowanie sądowe, w drodze którego konsument dochodzi wydania – w państwie związanym z Konwencją, gdzie ma miejsce zamieszkania, oraz na podstawie ustawodawstwa tego państwa – orzeczenia nakazującego spółce prowadzącej sprzedaż wysyłkową, mającej siedzibę w innym państwie związanym Konwencją, zapłatę na rzecz konsumenta korzyści finansowej w okolicznościach takich, że spółka ta wysłała do konsumenta list, który mógł wywołać wrażenie, że konsumentowi zostanie przyznana nagroda pod warunkiem, że zamówi towary o określonej wartości, a konsument rzeczywiście złożył takie zamówienie w państwie swojego miejsca zamieszkania, lecz nie uzyskał zapłaty obiecanej korzyści finansowej, ma charakter postępowania wynikającego z umowy w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 3 konwencji²⁸. Na tle wyżej wymienionej sprawy Trybunał wyjaśnił znaczenie podstawowych pojęć występujących w ramach art. 13 ust. 1 pkt 3 konwencji. W tym zakresie m. in. odwołał się do sprawozdania Schlossera, w którym, powołując się na sprawozdanie Giuliano/Lagarde’a, dotyczące identycznie sformułowanych pojęć używanych w postanowieniach Konwencji o prawie właściwym dla zobowiązań umownych²⁹, stwierdzono, że omawiane

²⁶ Sprawa C-99/96, *op. cit.*, s. I-2319-I-2320.

²⁷ Sprawa C-96/00, *op. cit.*

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ Konwencja podpisana w Rzymie w dniu 19.06.1980 r., O.J.E.C. 1980, nr L 266, s. 1, zwana w skrócie Konwencją rzymską.

uregulowania obejmują sytuacje, kiedy sprzedawca prowadzi sprzedaż wysyłkową lub bezpośrednią³⁰. Zdaniem Trybunału, pojęcia „reklama” oraz „wyraźna oferta”, występujące w art. 13 ust. 1 pkt 3 lit. a konwencji, obejmują wszystkie formy reklamy stosowane w państwie, w którym konsument ma miejsce zamieszkania, rozpowszechniane w prasie, radio, telewizji, kinie lub innych środkach masowego przekazu, a także te kierowane do konsumenta bezpośrednio, np. przy pomocy przesłanego katalogu, jak również oferty handlowe składane konsumentowi osobiście, w szczególności przez przedstawiciela handlowego³¹, natomiast użyte w art. 13 ust. 1 pkt 3 lit. b konwencji wyrażenie „kroki niezbędne do zawarcia umowy”³² odnosi się do każdego dokumentu pisemnego oraz jakiegokolwiek innego zachowania podjętego przez konsumenta w państwie jego miejsca zamieszkania, które wyraża jego wolę przyjęcia oferty kontrahenta³³. Trybunał podkreślił też, że interpretacja art. 13 ust. 1 prowadząca do wniosku, iż niektóre tylko roszczenia wynikające z umowy zawartej przez konsumenta podlegają postanowieniom (art. 13-15) Konwencji, podczas gdy inne poddane są działaniu innych regulacji jurysdykcyjnych Konwencji (np. art. 5 pkt 1), jest nie do zaakceptowania. Zdaniem Trybunału, należy unikać sytuacji, w których kilka sądów ma jurysdykcję w odniesieniu do jednej i tej samej umowy. Wielość sądów mających jurysdykcję w powyższych okolicznościach powoduje niebezpieczeństwo, że strona uważana za słabszą – konsument znajdzie się w sytuacji szczególnie niekorzystnej. W interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości leży, aby konsument mógł dochodzić przed jednym i tym samym sądem wszystkich roszczeń, jakie mogą powstać na tle umowy zawartej przez niego³⁴.

³⁰ Zob. sprawozdanie P. Schlossera, *op. cit.*

³¹ Sprawa C-96/00, *op. cit.*

³² W tłumaczeniu polskim art. 13 ust. 1 pkt 3 lit. b konwencji lugańskiej wspomniane wyrażenie brzmi: „czynności prawne konieczne do zawarcia umowy”.

³³ W przedmiotowej sprawie sprzedawca przesłał konsumentowi w państwie jego miejsca zamieszkania kilka zaadresowanych do niego osobiście listów, do których był załączony katalog sprzedaży oraz formularz zamówienia w celu nakłonienia go do zawarcia umowy na podstawie warunków określonych przez sprzedawcę. Konsument podjął w państwie swojego miejsca zamieszkania czynności niezbędne do zawarcia umowy, wypełniając formularz zamówienia na minimalną kwotę określoną przez sprzedawcę oraz przesyłając sprzedawcy ten formularz wraz z kopią potwierdzenia odbioru.

³⁴ Sprawa C-96/00, *op. cit.*

W art. 14 konwencji lugańskiej zostały sformułowane podstawowe zasady jurysdykcyjne. W myśl art. 14 ust. 1, konsument może wytoczyć powództwo przeciwko kontrahentowi albo przed sądem państwa związanego konwencją, w którym kontrahent ma miejsce zamieszkania bądź siedzibę, albo przed sądem państwa związanego Konwencją, w którym konsument ma miejsce zamieszkania. Z kolei na podstawie art. 14 ust. 2 konwencji kontrahent może wytoczyć powództwo przeciwko konsumentowi wyłącznie przed sądem państwa związanego Konwencją, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania. Rozwiązanie to służy zapewnieniu ochrony słabszej stronie umowy konsumenckiej. Podobną funkcję pełni uregulowanie art. 14 ust. 1, w ramach którego konsumentowi występującemu w charakterze powoda przyznano prawo wyboru jurysdykcji sądów. Zgodnie z art. 14 ust. 3 konwencji, powyższe postanowienia nie naruszają prawa do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sądem, przed którym zawisło powództwo główne w sprawie. Należy podkreślić, że w art. 14 została uregulowana jedynie jurysdykcja krajowa, a nie właściwość miejscowa sądu. W celu ustalenia sądu właściwego miejscowo, w sprawie powinny być stosowane regulacje wewnętrzne prawa krajowego państwa, którego sądom przysługuje jurysdykcja.

W art. 15 pkt 1-3 konwencji lugańskiej przewidziano możliwość odstąpienia od rozwiązań rozdziału 4 tytułu II na podstawie umowy jurysdykcyjnej. Wspomniana umowa jurysdykcyjna może zostać zawarta wówczas, gdy spór już powstał bądź przed jego powstaniem, ale w tym ostatnim przypadku, o ile w umowie przyznano konsumentowi uprawnienie do wytaczania powództwa przed sądem innym niż sądy wymienione w rozdziale 4 lub o ile została ona zawarta między konsumentem a kontrahentem, którzy w chwili jej zawarcia mają miejsce zamieszkania, siedzibę lub miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie związanym Konwencją, a w przedmiotowej umowie przyznano jurysdykcję sądom tego państwa i umowa ta jest dopuszczalna według prawa tego państwa.

III

Na zakończenie należy podkreślić, że co do zasady, zgodnie z art. 28 ust. 4 konwencji lugańskiej, zachowanie przepisów jurysdykcyjnych, w tym tych konwencyjnych, przez sąd państwa będącego stroną Konwencji nie

może być przedmiotem badania organu innego państwa konwencyjnego. Od powyższej reguły przewidziano jednak wyjątki, którymi objęto m.in. sytuację niezachowania konwencyjnych postanowień jurysdykcyjnych w sprawach konsumenckich. Wydanie orzeczenia sądowego w państwie – stronie Konwencji lugańskiej z naruszeniem wymienionych wyżej postanowień jurysdykcyjnych uzasadnia, zgodnie z art. 28 ust. 1 konwencji, odmowę uznania tego orzeczenia, a zgodnie z art. 34 ust. 2 konwencji – odmowę stwierdzenia wykonalności tego orzeczenia w pozostałych państwach związanych Konwencją. Sąd państwa, w którym wystąpiono o uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia, powinien z urzędu sprawdzić, czy zachodzi okoliczność objęta działaniem wyżej wymienionych regulacji.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe ustalenia, można stwierdzić, że w powyższych postanowieniach, dotyczących uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń sądowych, nie została w pełni uwzględniona przyczyna oraz cel zamieszczenia w omawianej Konwencji odrębnych przepisów regulujących jurysdykcję w sprawach konsumenckich. Postanowień tych nie sformułowano w sposób umożliwiający ograniczenie ich działania tylko do sytuacji naruszenia podstaw jurysdykcyjnych rozdziału 4 tytułu II konwencji na niekorzyść strony słabszej (konsumenta). Zdaniem niektórych autorów, wspomniane regulacje powinny w związku z tym podlegać zawężającej wykładni celowościowej³⁵. Skoro celem wprowadzenia odrębnych konwencyjnych postanowień jurysdykcyjnych w odniesieniu do spraw konsumenckich była ochrona konsumenta, zasada ta powinna być uwzględniana także na gruncie uznawania i wykonywania orzeczeń. Według zwolenników powyższego poglądu, odmowa uznania oraz stwierdzenia wykonalności zagranicznego rozstrzygnięcia sądowego na podstawie wyżej wymienionych regulacji nie powinna zatem mieć miejsca, jeżeli orzeczenie wprawdzie zostało wydane z naruszeniem postanowień rozdziału 4 tytułu II, lecz jurysdykcja sądu pochodzenia orzeczenia była bardziej korzystna dla chronionej strony niż jurysdykcja wynikająca z postanowień konwencyjnych, a orzeczenie wydano na korzyść tej strony³⁶.

³⁵ Zob. m.in. R. Geimer, *Nachprüfung der internationalen Zuständigkeit des Urteilsstaates in Versicherungs- und Verbrauchersachen*, RIW 1980, nr 5, s. 305-307.

³⁶ *Ibidem*.